



Generelt

Verdens Skove vil gerne rose dette vigtige skridt imod at nå en bedre balance mellem beskyttelse og benyttelse af de danske skove, samt at staten nu omsider går foran og udlægger størstedelen af de biologisk vigtigste statslige skovarealer.

Dog er det vigtigt for Verdens Skove, om end denne høring jo omhandler forvaltningsplanerne og ikke selve udpegningen, at udtrykke helt klart, at dette kun er det andet skridt efter naturskogsstrategien fra 1992, og at der stadig er lang vej, før der er udlagt urørt skov nok til at Danmark kan leve op til de internationale forpligtelser på natur og biodiversitetsområdet.

Verdens Skove mener at Naturstyrelsen og den kommende regering straks skal i arbejdstøjet igen efter valget for at få udpeget de næste arealer op til minimum 75.000 ha urørt skov på landsplan og sikre fornuftige virkemidler for udpegninger i de private skove. Dernæst bør Naturstyrelsen og den kommende miljøminister i samarbejde med forskere i biodiversitet hurtigst muligt undersøge om der er behov for yderligere udpegninger og virkemidler, for at stoppe tilbagegangen af den biologiske mangfoldighed. Verdens Skove anslår at der vil være behov for en langsigtet plan for yderligere udpegnings af mindst 75.000 ha urørt vild skovnatur, det være sig nye arealer med naturlig succession, store ”rewilding” områder på tværs af naturtyper (skov, overdrev, enge, heder osv.) eller plantet biodiversitetsskov.

Yderligere mener Verdens Skove ærligt talt, at det er useriøst at tale om udpegninger til urørt skov i 2066. Vi mener ærligt talt, det er det rene fifleri og stikken blå i øjnene på den danske befolkning, at udpege noget til urørt, der først i realiteten bliver til noget så langt ude i horisonten. Så vi vil gerne hermed endnu engang opfordre til, at andre arealer findes til udlæg inden 2026, og at de ”urørte” nåleskove der er med i den nuværende udpegnings, kommer med i en udvidelse engang ude i fremtiden når det giver mening – f.eks. i 2060.

Overordnet i forhold til forvaltningsplanerne

Generelt vil Verdens Skove gerne opfordre til, at udpegnings af urørt skov i så høj grad som muligt, i forhold til grundlaget for udpegningerne, kombineres med helårsgræsning UDEN tilskuds fodring med lavt græsningstryk og meget gerne sam-græsning (hjorte, kvæg og heste i første omgang, og gerne visent, elg, vildsvin og bæver på den lidt længere bane) i forbindelse med egentlige ”rewilding” projekter.

Dernæst vil Verdens Skove gerne bruge anledningen til på det skarpeste, at kritisere det store udtag af vedmasse til kommercielle formål, der er lagt op til i forvaltningsplanerne. Vi kan til nød gå med til, at tage værdifuldt gavntømmer ud, der har relativt store samfundsmæssige positive konsekvenser. Men Verdens Skove mener, at det er et kæmpe problem, at der er lagt op til at udtage meget store mængder vedmasse alene med formål at forsyne flisfyrede kraftværker med biomasse.

Det er et kæmpe problem, fordi vi står midt i en alvorlig biodiversitets-krise i Danmark og hovedårsagen til denne krise er mangel på veterantræer og dødt ved i de danske skove. Denne krise ser ud til at være blevet værre siden 2015 jf. skovstatistikken for 2017, hvor der kan ses et dramatisk fald i mængden af dødt ved i de danske skove, hvilket uden tvivl hænger sammen med den omfattende og dermed ikke bæredygtige



produktion af biomasse (flis til kraftværkerne). Skovene bliver i øjeblikket i bogstaveligste forstand støvsuget for vedmasse der flises og sælges til kraftværkerne, hvilket gør det endnu mere problematisk at Naturstyrelsen gør det samme i statens skove, hvor man derimod burde gå i den stik modsatte retning, for at sikre at mængden af dødt ved i det mindste stiger på statens arealer.

Derfor vil Verdens Skove kraftigt opfordre til at forvaltningsplanerne revideres inden de bliver godkendt således at der indføres et totalt stop for flisning af "spildtræ" eller brændeproduktion (medmindre det er i forbindelse med afdrift af monokulturer af eksotiske arter), på de arealer der udpeges til urørt skov eller anden biodiversitetsskov. Alt andet giver simpelthen ingen mening i forhold til grundlaget for udpegningerne, der jo netop er at forbedre betingelserne for biodiversiteten.

Det vil i praksis betyde, at i forbindelse med veteranisering af yngre tætte bevoksninger, at der lysnes i tætte modne skovarealer, strukturhugges, eller hugges for lyskrævende arter/variation så mener Verdens Skove at vedmassen (hjemmehørende arter) skal blive på arealerne, således der hurtigt opbygges en pulje af døende og dødt ved til gavn for især sjældne vednedbrydende svampe og insekter. Denne anbefaling gælder alle forvaltningsplanerne for udpegede områder.

Konkrete kommentarer til de enkelte forvaltningsplaner

Livø

Overordnet set ser forvaltningsplanen meget fornuftig ud.

Det er helt fint at forsyne øen med varme fra skoven (brænde). Men vi forstår ikke sammenhængen mellem tabel 4a og kort 6b - der står kraftig hugst i tabel 4a - men iflg. kort 6b er der ingen hugst jvf. modellerne?

Vi mener det er vigtigt hurtigt at få fjernet gran og ær fra Livø medmindre der er noget helt særligt der taler for andet. Også hvis det betyder at noget træ kommer til at ligge og rådne efter hugst og veteranisering – til gavn for biodiversiteten.

Hvis der er brug for et stykke skov til at forsyne øen med varme fremover, så bør der reserveres et passende areal til dette der udelades fra arealet med biodiversitetsskov (f.eks et areal med nål tæt på feriecenteret) og på resten af det udlagte areal bør gran og ær fjernes hurtigst muligt.

Desuden bør græsningen på øen lægges sammen og overgå til helårsgræsning af flere græssere uden vinterfordring. Især med den kommende udfasning af landbruget på øen vil det være et oplagt sted at eksperimentere med "rewilding" i om end ikke stor så dog større skala hvor flere græssere (Hjorte, kvæg og vildheste) kan udvikle øens vilde natur med gode muligheder for forskning i potentialet i forhold til at skalere op til endnu større arealer.

Rold skov

Til denne forvaltningsplan har vi lidt flere anbefalinger, selvom forvaltningsplanen for de udpegede områder virker meget fornuftig.



Overordnet set havde VS gerne set en mere ambitiøs og sammenhængende udpegning i Rold Skov, da det er et af de steder hvor staten ejer et stort sammenhængende skovområde og åbne naturtyper, der samtidig har et stort potentiale for at udvikle endnu flere og mere varierede levesteder for en lang række sjældne arter.

Begrænsningerne hænger sikkert sammen med udpegningsgrundlaget i kombination med ret betydelige arealer med nål, der ikke nødvendigvis kan konverteres indenfor den givne tidsramme uden at påvirke udpegningsgrundlaget negativt (f.eks Fællesskoven hvor skovklimaet er vigtigt for de mange lavarter der findes der). Men derfor kan sammenhæng med andre arealer godt tænkes ind allerede nu, eksempelvis ved at lade arealer med nål indgå i græsningsarealet uden at det lades urørt/konverteres indenfor denne udpegnings tidshorisont. Det er især relevant i forhold til at skabe sammenhængende græsningsarealer mellem Fællesskoven og Rebild Bakker.

Konkret foreslår Verdens skove at Fællesskov enten får sammenhæng med græsningsarealerne omkring rebild bakker via troldeskoven (afd. 265) og derudover dele af afd. 256, 259 og 260 således der skabes sammenhæng mellem de græssede områder. Hvis ikke der er ønskværdigt at troldeskoven kommer med i græsningsarealet, så kan der alternativt skabes sammenhæng ved at lade rødgran bevoksningerne i afd. 262, 263, 272 og 273 indgå i græsningsarealet og derefter konvertere dem langsomt til blandet løvskov over en trægeneration for at bibeholde det gunstige skovklima.

Arealet bør også udvides med en kile ned til afd. 219 med meget gammel bøg evt. uden græsning hvis det er upraktisk – eller bibeholde driften på de mellemliggende arealer men lade dem indgå i græsningsarealet jf. ovenstående.

Dermed kan der på sigt skabes et stort græsningsareal med fælles helårsgræsning med blandede græssere (galloway, konik/exmoore og hjorte) uden vinterfodring. Mulighed for at lave fantastisk rewilding område der i starten kan "styres" ved at kunne hegne til og fra i perioder.

Enkeltstående sitkagraner bør så vidt muligt undgås medmindre der er en ørnerede i et træ - især i næringsfattige og sumpede områder hvor den er invasiv. Normannsgran mener vi heller ikke det giver mening at bevare. Fint med en vis indblanding af rødgran og ædelgran der af VS regnes for at være et naturligt element i den naturlige skovtype i Danmark omend ikke kommet til DK naturligt.

Anbefaler at gå meget hårdt til værks overfor Ær - især hvis man gerne vil have større indblanding af eg. Der kan trækkes på erfaringer fra både Skindbjerglund og Livø i forhold til at hæmme opvækst af Ær både vha. manuel rydning og græsning.

Verdens skove så meget gerne at udlægningen i Nørreskoven blev udvidet til at omfatte som det mindste afd. 22, 23 og 24 da både 22 og 23 indeholder meget gammel bøg med stort potentiale i forhold til udpegningen af urørt skov. Og vi så gerne arealet udvidet ned mod Rebild kirkevej, så der på sigt kan indgå arealer med naturlig succession og gerne med helårsgræsning, på den del af arealet der er bevokset af nål på nuværende punkt - gerne med indplantede holme af hjemmehørende blomstrende buske og træer for at øge diversiteten og som frøkilder generelt.

Skindbjerglund

Overordnet set er vi meget enige i målet om at fremme betingelserne for en lysåben egeskov, og de arter der er knyttet til eg og lysåben græsningsskov. Men vi er ikke enige i, de noget dramatiske virkemidler der beskrives, herunder en total fjernelse af selv hjemmehørende og naturligt forekommende skyggetræarter som beskrevet i citaterne herunder.

”Det er målet, at prioritering af egeskov over bøgeskov medtages konkret under ”Modstridende naturinteresser” i næste Natura 2000-plan, som forventes klar i 2022, idet bøgen i Skindbjerg-lund vurderes som en trussel mod opretholdelsen af egeskovstypen med tilhørende arter.

Målet vil derefter være, at de dominerende skyggetræarter fjernes i videst muligt omfang fra skoven.”

Det vil godt nok resultere i en lysåben egeskov, men på bekostning af ”naturligheden” af skovøkosystemet i Skindbjerglund, der dermed vil blive til en slags kunstig kulturskov a-la egekrat fastholdt i en bestemt udviklingsfase. Det mener vi er i modstrid med behovet for mere urørt og vild natur.

Vi foreslår en mindre dramatisk tilgang hvor man helt fjerner Ær og andre mere eller mindre eksotiske arter uden den store betydning for biodiversiteten, og kombinerer det med at sikre mest mulig variation i livsbetingelser for træarterne med naturlig hydrologi og helårsgræsning uden tilskudsfodring som primære virkemidler. Kombineret med udpræget veteranisering og strukturhugst for at skabe større og mindre lysninger og favorisere lysttræarter. Hvis der i fremtiden vil være brug for at hjælpe egen i konkurrencen med hjemmehørende (og eksotiske hvis relevant) skyggetræarter, så mener vi godt, det kan foregå som naturplejetiltag inden for rammerne af ”urørt skov”. Hvis det viser sig efter en årrække at egen har for svært ved at klare sig må forvaltningsplanen revideres og yderligere tiltag overvejes.

Erfaringerne med hård sommergræsning (højt græsningstryk) er generelt meget dårlige, og biodiversitetsforskerne fraråder det derfor, fordi det er et kunstigt græsningsregime der generelt ikke fremmer en varieret urteflora af blomstrende planter, som er det man gerne vil opnå i en lysåben skov.

Vi anbefaler derfor helårsgræsning med lavt græsningstryk men UDEN tilskudsfodring om vinteren medmindre dyrene er i akut fare for at dø af sult.

Man kan se resultatet af den afgræsningsform i det naturplejeprojekt i indhegningen ud for Tofte Skov mellem Dokkedal og Øster Hurup (strandengen), hvor vildheste og -okser har græsset året rundt. Her er dyrene gået på selv større træer om vinteren for at æde bark og fik lysnet den del af arealet, der var helt sprunget i skov i løbet af meget få år.



Sidst mener Verdens Skove at maskinel knusning helt bør undgås, da det fører til en helt uacceptabel ødelæggelse af variationen i vegetationen og førelaget. Naturlig skov kræver naturlige løsninger – ikke store maskiner og billige snuptagsløsninger der behandler symptomer men ikke kurerer sygdommen.

Ajstrup Strand

Ser meget fornuftigt ud. Eneste kommentar er, at maskinel rydning så vidt muligt bør undgås da den ensretter bevoksningen (jf. Gudenåens kilder). Man bør langt hellere forsøge at overgå til helårsgræsning med sam-græsning uden vinterfodring for dermed at holde vegetationen på overdrev åben og skovpartiet lysåbent.

Stagsrode Skov

Når man kigger på hugststyrken for området er indtrykket at det er en driftsskov. Det er svært at se hvordan denne hårde hugst skal kunne gavne biodiversiteten.

Verdens Skove skal henstille til planen for udlægning af urørt skov. Det er kun økonomisk værdifuld tømmer, der kan fjernes. Der kan ikke fjernes ved, der udelukkende skal flises og afbrændes. Dette gavner på ingen måde skovnaturen.

Stenderup Skovene

Forudsat at det er mild strukturhugst der er planer om indenfor det nuværende udpegede område (lidt svært at se på kort og læse sig frem til), og vedmassen får lov til at blive på arealerne, så ser det meget fornuftigt ud. Gerne så meget veteranisering og dødt ved tilbage som muligt i de yngre bevoksninger - men ingen flismaskine tak! Værdifulde kævler til gavntømmer kan vi modstræbende acceptere.

Men arealet bør udvides til at omfatte hele Nørreskoven evt. således at den øvrige del udpeges som anden biodiversitetsskov, så forvaltningstiltagene af hensyn til padderne kan fortsætte og skoven eller i øvrigt fortrinsvis lades urørt. Dermed ville vi få et større samlet areal med biodiversitetsskov og dermed endnu bedre muligheder for at sikre en positiv udvikling for biodiversiteten i området.

Vi forstår ikke at padde-vandhullerne bruges som argument imod at den vestlige del ikke udpeges, idet der sagtens kan foretages nødvendige indgreb af hensyn til vigtig biodiversitet i en urørt skov, evt. fældede eller veteraniserede træer skal blot blive på arealet. Der således efter vores mening ingen grund til IKKE at lade en større del af Nørreskoven indgå i udpegningen som urørt skov.

Sdr. Stenderup Nørreskov og Midtskov

I skoven forekommer der en række vandløb, hvoraf en del er udpegede til §3-beskyttede vandløb.

Vandløb i skov har som regel en god økologisk tilstand, og der forekommer også vandløb i skoven med god tilstand.

Vandløb indgår ikke i forvaltningsplanen og det bør de, så naturen i vandløbene tilgodeses og styrkes i forvaltningsplanen. Der kan evt. foretages genslyngning, åbning af rørlagte strækninger og restaurering.



Hugst: Igen er det svært gennemskueligt hvad der fældes og hvad der fjernes. Verdens Skove skal henstille til planen for udlægning af urørt skov. Det er kun økonomisk værdifuld tømmer, der kan fjernes. Der kan ikke fjernes ved, der udelukkende skal flises og afbrændes. Dette gavner på ingen måde skovnaturen.

Søgård Skov

Hugst:

Når man kigger på hugststyrken for området er indtrykket at det er en driftsskov. Det er svært at se hvordan denne hårde hugst skal kunne gavne biodiversiteten.

Verdens Skove skal henstille til planen for udlægning af urørt skov. Det er kun økonomisk værdifuld tømmer, der kan fjernes. Der kan ikke fjernes ved, der udelukkende skal flises og afbrændes. Dette gavner på ingen måde skovnaturen.

Pamhule Skov

Verdens Skove har observeret at der allerede nu sker en omfattende hugst, der synes at have til formål at skaffe flis til varmekærter. Dette er ikke foreneligt med sikringen af biodiversiteten.

Verdens Skove har også observeret at der sker en omfattende fodring af hjortevildtet i dyrehaven, bla. med ensilage. Dette er ødelæggende for biodiversiteten og bør stoppe omgående og under ingen omstændigheder udbredes til resten af de nyudpegede skovområder.

Hugst:

Når man kigger på hugststyrken for området er indtrykket at det er en driftsskov. Det er svært at se hvordan denne hårde hugst skal kunne gavne biodiversiteten, selv i den nuværende dyrehave

Sammenholdt med registreringen af habitatskov sker der omfattende fældning i bøgehabitater, der ikke virker gunstigt for disses bevaringsstatus.

Verdens Skove skal henstille til planen for udlægning af urørt skov. Det er kun økonomisk værdifuld tømmer, der kan fjernes. Der kan ikke fjernes ved, der udelukkende skal flises og afbrændes. Dette gavner på ingen måde skovnaturen.

Gråsten Dyrehave

Hugst:

Når man kigger på hugststyrken for området er indtrykket at det er en driftsskov. Det er svært at se hvordan denne hårde hugst skal kunne gavne biodiversiteten.

Verdens Skove skal henstille til planen for udlægning af urørt skov. Det er kun økonomisk værdifuld tømmer, der kan fjernes. Der kan ikke fjernes ved, der udelukkende skal flises og afbrændes. Dette gavner på ingen måde skovnaturen.

Augustenborg Skov

Hugst:



Det er fint at fjerne nålepartier i skoven, men der er ingen grund til at foretage en kraftig strukturhugst i den østlige del af skoven.

Området er overvejende løvskov og der er ikke væsentlig forskel i skoven set ud fra luftfoto. Hvis der sker en strukturhugst i denne del af skoven skal vedet efterlades, da der er mangel på dødt ved i skoven.

Gentofteskovene

Forvaltningsplanen ser fornuftig ud. Vi vil anbefale at maskinel rydning så vidt muligt bør undgås da den ensretter bevoksningen (jf. Gudenåens kilder). Man bør langt hellere forsøge at overgå til helårsgræsning med sam-græsning uden vinterfodring for dermed at holde vegetationen på overdrev åben og skovpartiet lysåbent.

Pinseskoven

Forvaltningsplanen ser fornuftig ud. Vi vil anbefale at maskinel rydning så vidt muligt bør undgås da den ensretter bevoksningen (jf. Gudenåens kilder). Man bør langt hellere forsøge at overgå til helårsgræsning med sam-græsning uden vinterfodring for dermed at holde vegetationen på overdrev åben og skovpartiet lysåbent.

Dyrehaven og Jægersborg Hegn

Her bør både den eksisterende dyrehave og de nyudpegede arealer forvaltes som vild natur, frem for en dyrehave. Fodring af vildtet bør indstilles. Der bør etableres samgræsning med forskellige planteædere, her under heste og kvæg, der skal indgå i græsningen sammen med vildtet. Græsningstrykket inklusiv vildtet skal stemme overens med forskernes anbefalinger for ekstensiv helårsgræsning.